

Sămănătorul

Revistă Literară Săptămînală

Sumarul :

- ARTUR STAVRI. — Mult așteptatul (Poezie)
MIRON ALDEA. — Note de drum
ION BİRSEANUL. — Plinsul pietrei (Poezie)
IL CHENDI. — Frumoasa Loreley. II (Studiu)
D. ANGHEL și ST. O. IOSIF. — Agnes (Baladă de Arany)
CH. — Alb și negru. (Dare de seamă)
VASILE POP. — La vrăjitoare (Poezie)
RED. — Informațiuni literare și artistice. — Răspunsuri.

REDACTIA :
Calea Victoriei, No. 56
(Hotel Imperial)

ADMINISTRAȚIA :
Strada Regală, No. 6
(Hotel Union)

BUCUREȘTI

Abonamentul 10 lei pe an

Numărul 20 bani

In librăria Institutului «Minerva» sînt de vînzare cu prețul scăzut de nouă lei :

Studii și documente cu privire la Istoria Romînilor de N. Iorga :

Vol. I-II. Istoria propagandei catolice în Romînia cu documente anexate.

Vol. III. Scurtă istorie a Țării-Romînești până la 1550, cu documente anexate:

Vol. IV. Istoria legăturilor dintre principatele romîne și Ardeal 1601-99 cu documente anexate.

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

Redacția : Hotel Imperial 21
Administrația : Str. Regală, 6
BUCUREȘTI

SUB DIRECȚIA UNUI COMITET

ABONAMENTUL
10 Lei pe an

MULT AȘTEPTATUL

E primăvară, zi cu soare...
Cad printre ramuri, în cărare,
Largi rotocoale de lumină —
Și trandafirii din grădină
Îs numai floare.

De sus, de pe balcon, ușoară,
Spre florărie 'ncet coboară
Și merge, pe auritul drum,
Copila ce-i și ea de-acum
În primăvară ;

Și-i ride gura ca o floare —
Și toate razele de soare
Îi prind, în păr, cea mai aleasă
Beteală, ca la o mireasă...
Și ea tresare

Că-și amintește vechiul gând :
Din nourii ce-i vezi trecînd
Ca munți de foc, în asfințit,
Un tînăr palid i-a zîmbit
Și-o chiamă blind.

Și-acelaș tînăr visător,
Pe vîntul serii călător,
O vorbă dulce i-a trimis —
Și-l vede toată noaptea'n vis
Și tot i-i dor.

Îl vede'n clarele isvoare —
Și printre ramurile 'n floare
Și jos în iarbă-l vede iar ;
Dar cînd să-l prîndă : e'n zadar,
Că 'ncet dispăre...

Acum, șiretul i se 'nchină
Colea 'n boschetul din grădina,
Printre 'ncărcații trandafiri, —
Și cu aprinsele-i priviri
I-a zis să vină.

Și ea s'a dus la el ușor,
A 'ntins o mină 'ncetîșor...
Dar, de pe creanga parfumată,
O turturea, ca o săgeată
Porni în sbor ; —

Și de-ale aripei loviri
Puzderie cad trandafiri —
Și-s crengile rămase goale ;
Ear chipul visurilor sale
Nu-i nicăiri !

ARTUR STAVRI.

NOTE DE DRUM

Spre Rouen.

— Hi, *Bijou!*

O 'ncolăcitură de biciu întovărășește porunca stăpinului și căluțul, simțind șuerul amenințător al sfircului în care tremură o arsură, se smuncește 'ntr'un trap furios și supt pielea periătată de curind, lustruită, jocul mușchilor noduroși se deslușește, alunecînd de-alungul armurilor bine împlinite.

Cu capu 'n piept, arcuindu'și a-fală gîtul voinic, *Bijou* își iuțește din ce în ce mai mult mersul și coama sburdalnică, albă, îi flutuă din fugă, revărsată ca un val de spumă. Trăsurica sfiriie pe nisipul șoseluței netede, strînsă între două șiruri de meri bătrîni ce 'și tremură printre frunze rîmeneala merelor pîrguite.

Un miros de sulfînă aromește cîmpul și liniștea unui sfîrșit de zi de vară învăluie încet-încet cuprînsul.

Oamenii se întorc de la muncă, prăfuiți, osteniți, flămînzi. Unii 'și duc mîna la caschetă, alții moțae din cap o «bună-seara», alții se feresc în marginea șoselei, pironind asupra noastră privirea omului istovit de muncă, privire 'n care nu licărește nici un gînd, nu tremură nici o dorință, în care pare stînsă ori-ce. manifestație sufletească — aidoma apelor liniștite și adînci ce dorm în umbra pădurilor.

Din cînd în cînd, cite-un copil mină spre casă o vacă, sătulă-țifoeae, ce 'și bălăbănește în mersu-î domol ugerul încărcat de lapte ; iar în vre-un clin de arătură ori supt vre-o poală de pădure zărești o gheretă pe roate — coliba ciobanilor de pe aici — în preajma căreia sunt țarcuite oile tunse de curînd, păzite de ciini.

Un clopot de biserică sună *Angelus*.

Alte clopote de prin prejur îi răspund și glasurile lor se 'ngînă 'ntr'un cîntec frumos, iar liniștea amurgului legănată 'n acest cîntec de clopote te 'ndeamnă să 'ngenunchi, să te 'nchinî, să șoptești un crîmpeiu de rugăciune ce-ți doarme 'n adîncul sufletului, înmormîntat de-a valma cu ce-a mai rămas din nevinovăția copilăriei.

Văile adînci s'au umplut de umbră și pomii de pe coaste se 'ntu-necă, se 'nneacă pe nesimțite în cenușul mohorit al serii.

Șoseaua coboară prin văi, șerpuește pe dealuri, se furișează prin păduri pline de răcoare, adormite, mirositoare, gonește pe cîmp printre lanuri de grîu, intră prin sate 'n cari tremură ici-colea cite-o lumină de felinar și răsbate mai apoi pe malul Senei, de-alungul unei perdele de maluri înalte, surpate pe alocuri, cotlonite de oameni, ară-

tind din distanță 'n distanță blocuri de cretă, albe 'n verdele pajiștei, înecat în întunec.

Din deșisul unui ostrov cu plopî ajunge până la noi glasul unei privighetori : i-un potop de triluri neburatece, pline de patemă. curmat dintr'o dată 'ntr'un suspin adînc, îndurerat, în care-ai crede că pierе sufletul unei pasări amozate.

Culmea unui deal din spre răsărit se luminează, se înroșește ca un cuptor în care tremură fer topit și, încet-încet, luna se ivește pe creștetul dealului, uriașă, înfiorătoare, însingerată, înflăcărată — o lună cu totul deosebită de aceea pe care-o cîntă poeții.

E un răsărit de lună la miezul nopței și în acest spectacol e ceva misterios, florul unei catastrofe întunecate, taina măreață și nedeslușită a începutului lumilor, durerosul sentiment de nimicnicie al omului în fața Infinitului — a unei picături de apă față de imensitatea mărilor.

Dar în cîte-va minute luna se 'nalță din cuptorul de unde a eșit, pălește, se micșorează și plutește 'n văzduh, presărînd în răcoarea nopții o pulbere de lumină argintie.

Trecem apa Senei, măi gonim cit-va timp printre finețe în floare și poposim apoi la «Hanul Plopilor».

O fată aprinde focul și pregătește ceva de-ale gurii. În mișcările ei se vede mlădierea unui trup de fecioară, dar fața i-e suptă ca de boală și pe la tîmple păru-i alb parc'ar fi pudrat.

Cit timp mîncăm mama ei stă lingă noi, se dă 'n vorbă cu tovarășul meu de drum pe care-l cunoaște, îl întreabă de sănătate, de afaceri, abate apoi vorba despre familia ei și încheie cu o plingere :

— *Ah ! Ma pauvre Germaine !*

Germaine e fata ei, odorul ei, podoaba satului pe vremuri — astăzi plutind între realitate și nebunie, albă 'n puterea vîrstei, stînsă la față ca o floare bătută de brumă...

... Acum cîți-va ani, să fi bătut cale de-o poștă 'mprejur nu găseaî fată măi frumoasă ca Germaine de la Hanul Plopilor. Dar nenorocul lovește dintr'o dată, stinge vieți, deschide morminte, rupe inimî, sguđue suflete.

Logodnicul Germainei silea 'ntr'o dimineață să încarce un car de lucernă ce măi rămăsese în cîmp.

Prin prejur era liniște, dar din depărtare se simțea venind furtuna.

Stoluri de pasări fug speriate, căutîndu-și un culcuș măi la adăpost, iar apele Senei se încrețesc, se posomorăsc.

Dar furtuna zorește și norii gonesc prin văzduh ca niște uriașe lighioane întunecate, iar satul e 'nvăluit în pulberea ulițelor și cre-

țurile Senei se fac vălurele și vălurelele se prefac în valuri, iar vălurile cresc, se 'nalță, se adîncesc, se lovesc, spumegă 'n creste, aleargă, alunecă unele peste altele și plopii plîng în ostrov, iar pădurea de pe culme urlă și sarcinile de fin sboară, clăile de griu sunt spuberate, măturate, învirtejite, supte 'n susul văzduhului ori prăbușite 'n Sena.

Și de-o dată o picătură de ploaie cade pe mina flăcăului, o singură picătură, mare, înstelată, rece, limpede ca o lacrimă plînsă de sus de vre-un suflet pribeag.

Și cit ai clipi din ochi săgeată de foc s'aprinde 'n văzduh, luminează nori, orbește vederile, fulgeră 'n jos, trăsnește flăcăul, sfredelește pămîntul, pierе 'n adîncuri; apoi o detunătură năprasnică se sparge 'n nori, se prăvălește 'n coprins ca o rostogolire uriașă a tăriiilor, cutremurînd pămîntul din temelii...

— *Pauvre Germaine!*

*

Rouen.

Rouen, sufletul umedei Normandii, oraș bătrîn plin de monumente frumoase, patria lui Corneille și Flaubert, mormîntul fecioarei din Domrémy.

Pe chei, amestecătură de tot felul de lume: negri sdrențeroși veniți din cine știe ce parte a pămîntului, ascunși printre baloturile de marfă, ori slujind la bucătărie pe mîncare și... bătae, vînturînd porturile; Engleji lungi ca prăjina, cu figurî uscățive, spălăcite; marinari pîrliți de soare și vînt; cete de leneși, stîrmocind pe malul apei, cu ochii pe pluta undiței, în așteptarea vre-unui baboiu ce nu pică.

Maî jos, grămezi de nisip, lemne, cărbuni, pietre de var, saci de griu, mașini ce descarcă și încarcă vasele.

Vapoare de toată mina tîrasc după ele șlepurî boante la vîrf, încărcate până 'n usnă, trecînd printr'un fel de stradă lăsată spre mijlocul apei de corăbiile ancorate una lingă alta, ca niște case pe ai ceeași temelie.

Și nu 'mî-aduc aminte să fi văzut unde-va maî mult desfriu, maî multă mizerie ca 'n orașul acesta. Poate că 'n frămîntarea și fierberea din porturile mari durerile și păcatele omenești se ridică la suprafața vieții ca o spumă a suferinții.

Ajung în piața tîrgului vechiu unde-a fost arsă Ioana D'arc.

Pe-o plăcă de marmoră stă scris în litere aurii:

Le Mercredi 30 Mai 1431

*sur cette place
s'éleva le bûcher
de Jeanne Darc*

*Les cendres de la glorieuse victime
furent jetées à la Seine*

*Placée par les soins de la municipalité
en 1891.*

(Miercuri 30 Mai 1431, în această piață s'a ridicat rugul Ioanei Darc. Cenușa glorioasei victime a fost aruncată în Sena. — Așezată prin îngrijirea municipalității în 1891).

Aici, aici a perit fecioara aleasă de Dumnezeu spre a birui prin puterea credinții, spre a ispăși prin foc necredința celor din vremea ei; în piața aceasta în care furnică azi jupînesele cu panerele pline de ale bucătăriei, a fost priveliștea groaznică a morții unei păstorite ce-a toegit drum îndelungat spre a spune lui Carol al 7-lea : « *Gentil daulphin, j'ay nom Jehanne la Pucelle et vous mande le roy des cieux, par moi, que vous serez sacré et couronné dans la ville de Reims* ».

(Printșor frumos, mă chiamă Joana Fecioara și regele cerurilor vă vestește prin mine că veți fi sfințit și încoronat în orașul Reims).

Și fecioara s'a mbrăcat în zale de luptător, a ncălecat voinicește și sub steagul ei cetele Franțujilor au războit o zi ntreagă în porțile Orleanului, au războit și au biruit pe stăpînitorii de azi ai mărilor...

..... Limbi de flacări joacă 'n josul rugului și lemnele troznesc la la picioarele păstoritei umile, pîrită, vindută, osîndită, părăsită, ca vrăjitoare.

Și palele de foc o înconjoară, o coprind, o aprind, o frig, o topesc; ci 'n para lor Ioana Fecioara sărută crucea Mintuitorului, săvirșindu-se din viață cu surisul pe buze, mistuindu-și în flacări rămășițele pămîntestî, înălțîndu-se cu sufletul la ceruri.

*Der schwere Panzer wird zum Flügelleide
Hinauf — hinauf — die Erde flieht zurück,
Kurz ist der Schmerz und ewig ist die Freude.*
(«Chiurasa grea se schimbă 'n haină ntr'aripată,
Spre cer — spre cer — pămîntul se cufundă
Căci chinu-î scurt; ci 'n veci de veci e bucuria»).

MIRON ALDEA.

PLÎNSUL PIETREI

D-lui M. Vlahuță.

Pe mare înainte, frumosul vas despică
 Talazurile nalte, nelămurita frică...
 Lumina primăverii dă gânduri să te mire,
 Ca porumbeii blînde's și pline de iubire.
 Căci simți toată iubirea ce 'n inimă nu 'ncape
 Cum cerul nu'l coprinde întinsul multor ape.
 Se mișcă în cadență albastrul fără pată,
 Primejdia imensă se mișcă ne 'mpăcată.

Pe linie albește o stîncă, e pierzarea !
 Chemarea-i ne 'nteruptă de spaîmă umple zarea.
 Cînd trece marinarul își face pumnii cupă : —
 Is mințile în friguri, — el fața își astupă.
 În nopțile cu lună, pe argintie pînză
 Se 'mbracă stîncă 'n neguri, ca morței să te vinză,
 Și plînge fără vină, și par'că tot te cheamă
 Cu glas duios de zîină, cu glas duios de mamă.

Ea plînge că nu-î nimeni pe lume să se 'ncrează !
 Doar paserile apei s'adună într'amiază.
 Sus, cer deșert de nourî, jos apa cea deșertă
 Iar larii albî s'alungă, și țipă și se ceartă.
 Trec vasele pe apă, cu oameni și cu marfă,
 Iar fața apei scaldă cîntarea sa de harfă.
 Ci nava risipește în juru-i mîngiere,
 Cădelniță pe apă cu dulce tămîiere.

Ce dor mă mină încă la stîncă cea din mare,
 Furtuna cînd o ceartă și 'nneac'a ei chemare !
 De cînd o stîncă plînge? Și cit va plînge încă ?
 Și nu-î mai bine singur, în jur o mare-adîncă ?
 În piatra ne'nțeasă e o durere crudă
 Și cîntă ca să uite, pe sine să s'audă.

Dar simți o mîngiere, că inima'ți încarcă,
 Ascultî cum plînge piatra, și piatra zice par'că :
 De ce te temi de mine, și 'ți tot lărgești ocolul ?
 Ascunzi în suflet frica, mărînd în juru'mi golul.

Nu știi ce soartă 'și toarce o stincă nemișcată!
 Doar valul mă înghite bucată cu bucată...
 Tot una-î dacă-î moartea aici orî măi departe,
 Un rînd măi mult la mine într'a vieței carte.
 Muri-voi ca și tine, sărmane pumn de țernă:
 De ce n'am fi prieteni cînd știu că nu's eternă!
 Cînd luna trece noaptea se sgărie pe creste,
 De par fantomă naltă iar luna cap îmi este;
 Cu brațele-î de valuri azi marea mă cuprinde...
 Dar ziua nu-î departe cînd loc nu voiî măi prinde.
 Ș'aș vrea să văd, — sătulă, de-a mării multă sfadă
 Pe cine-va cuminte că vine să mă vadă,
 Că vine și rămîne
 Și niine și poimîne...

ION BİRSEANUL

Schițe din Literatura Germană

FRUMOASA LORE-LEY

II

Am stabilit în articolul precedent, că acest basm frumos se datorește lui Brentano. Se știe aceasta din mărturisile proprii ale poetului, dar se poate constata și din împrejurarea, ca folcloriștii germani nu găsesc nici un indiciu pentru a vorbi de-o origine mai veche. Grimm bună oară nici n'a primit pe Loreley în colecția sa de «*Volksmärchen*» și nici în dicționarul său nu caută să interpreteze rostul acestui nume. Și mai curios pare faptul, că în prețioasa carte de mitologie germană, Grimm nu amintește nici o ființă numită Loreley, dovadă că magistrul folcloristicii germane a socotit toată povestirea drept un product al literaturii moderne.

Dar dacă nu se poate vorbi de vechimea basmului, originea cuvîntului însuși e fără îndoială foarte veche. Cu ajutorul etimologiei ajungem la următoarele rezultate.

Partea a doua a cuvîntului, *lei* sau *ley*, se întrebuințează și as:ăzi, mai ales de către locuitorii de pe malurile Rinului și înseamnă piatră, stincă (Fels, Felsen); ear Lorfels sau Lurfels ar avea prin uimare înțelesul de stinca unei ființe numită Lore.

Țăranii germani dau numele Lurlei tuturor stîncilor renumite prin răsunetul lor. Aceasta se întimplă și în vechime. În diferite cronicî germane, în Analele fuldense, la Conrad Celtes, în codicele de Kolmar și

în alte isvoare ¹⁾ se vorbește de Lurlei în înțeles de stînci cu ecou puternic său ca de niște dealuri fermecate, ce dau prin ecou răspuns la întrebările ce li se fac de către drumeți.

Față de asemenea dealuri poporul german a nutrit tot-deauna venerație mare, deoarece credea — și în multe regiuni crede și astăzi, — că ecoul provine de la ființe supraumane, de la pitici și (cobolzi ²⁾) cari își au locuința în interiorul stîncilor și răspund de-acî la glasurile celor de afară. În categoria acestor dealuri cade și faimosul «Lurleberg», în care după tradiția veacului al 13-lea, a fost îngropat tesaurul Nibelunșilor, ascuns acolo de Hagen, infrîngătorul viclean al legendarului Siegfried. Tradiția spune că tesaurul e păzit de-o ceată de piticoți, cari veghiază de veacuri și dau trecătorilor semne de viață ³⁾. Ear aceste semne sunt ecoul.

Data fiind această explicare, ușor se poate stabili sensul părții prime a cuvîntului.

Substantivul *lur* —zice Herz— derivă din verbul *lûren*, care în limba medievală nu putea să însemneze altceva decît: ființa elbică, ștregar răsfațat, tot atribute pentru ființele amăgitoare. Femininul *lure* sau *lore* s'ar potrivea deci pentru fete sau zîne înșelătoare, adăpostite prin asemenea dealuri.

Avem prin urmare o etimologie clară: Lurley, Lurfels, sau Lurberg nu poate fi alt-ceva decît stîncă unei ființe amăgitoare.

Lurlaberg mai are apoi un înțeles cunoscut în literatura germană. E identic cu Venusberg și Hollenberg. ⁴⁾ Holla sau Frau Holle în tradiția germană e Venus din mitolgoia romană (Holla = Holda = Die Holde) și despre ea se crede că trăește într'un palat de cristal și atrage acolo sufletele tuturor ființelor iubite. Din miturile Hollei a creat și Wagner textul lui Tannhäuser și nu e cu neputință ca și Brentano să se fi inspirat în special din cercul acestor credințe.

Incît pentru tipul sirenic, cum s'a popularizat prin poezia lui Heine, găsim o altă asemănare, cu zinele aquatice, numite în limba veche «merwip», «merfruwe» sau «merminne», ear acum «Meernixe» sau «Meerfee», cunoscute sub numirea generală de sirene.

Germania e bogată în basme cu nimfe aquatice. A. Schrader afirmă, că n'au existat nici o apă, lac, riș sau fîtină, din care poporul să nu fi făcut locuință de zîne ⁵⁾. Nimfele acestea erau socotite ca femei frumoase, în vesminte străvezii de culoarea verzuie a apei. Se credea, că ele ies adeseori din apă la soare, se urcă pe jghiaburi sau pe vre-un arbore și își desfac părul de aur ca să și-l peptene; se apropie apoi de oamenii,

¹⁾ Herz, op cit. p. 227.

²⁾ Grimm, Deutsche Mythologie. Goettingen 1854 p. 408.

³⁾ Ibidem p. 933.

⁴⁾ Grimm p. 887.— «Grundriss der germ. Psychologie» III p. 256.

⁵⁾ Schrader, Germanische Mythologie. Berlin p. 223.

de cari le e drag, dar sunt de-o cruzime extraordinară, căci pe toți aceia pe cari îi ademenesc prin cîntec și vrajă, îi duc cu sine în undele pierzării.

În toate basmele nimfele au rolul acesta și cu predilecție se amintește de înșelarea unui tînăr pescar, înghițit de valuri. Cine nu cunoaște poezia lui Goethe, «Der Fischer», în care se fixează caracterul crud și senzual al acestor ființe....

Din toate elementele aceste: din înțelesul etimologic, din tradițiile populare, din credința poporului în puterea fermecătoare a dealurilor și al zinelor diferite se pot reconstitui atît cuvîntul cît și basmul de care ne ocupăm. Poetul Brentano, avînd o cunoștință neclară de rostul numelui, l-a întrebuițat desigur ca un fel de numire eufemistă pentru un basm al său și a reușit ast-fel, dată fiind predispoziția, a populariza o figură atît poetică.

Este desigur un mare merit și o dovadă de genialitate, cînd poeții reușesc a concretiza și a reconstitui din elemente vagi, dar asemănătoare, credințele unui popor și a le da o expresiune vie și o formă ușoară. «Loreley» rămîne unul din cele mai rare și mai frumoase cazuri în direcția aceasta.

IL. CHENDI.

A G N E S

BCU Cluj - Central University Library Cluj

— BALADĂ DE ÁRANY —

Agnes, pe isvor plecată,
Spal'un tort, cu gîndu-aiure;
Pinza albă 'nsingerată
Cearcă unda să i-o fure...

Indurare, Doamne sfinte!

«Ce faci, Agnes?»—o întreabă
Un ștrengar, gloata se stringe..
—«Am tăiat un puîu și'n grabă
Mi-am pătat tortul de singe!...»

Indurare, Doamne sfinte!

Megieși spre ea se'ndreaptă:
«Agnes, unde ți-e bărbatul?»
—«Nu întrați, că se deșteaptă,
Doarme încă adoratul!»

Indurare, Doamne sfinte!

«Agnes, hai la inchisoare»
 Zice paznicul—«Ești gata?»
 —«Vai, dar pot pleca eu oare
 Până nu se duce pata?»

Indurare, Doamne sfinte!

Neagră-î temnița și mare,
 Doar o rază dă lumină,
 Însă raza asta-î soare;
 Noaptea de năluci e plină...

Indurare, Doamne sfinte!

Biata Agnes, ziua'ntreagă
 Stă privind, și'n bezna oarbă
 Cearcă raza s'o aleagă,
 Lacom ochiul ei s'o soarbă...

Indurare, Doamne sfinte!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dar cum face o mișcare
 Prind nălucile să joace—
 De n'ar fi raza de soare,
 Ar înnebuni—și pace!

Indurare, Doamne sfinte!

Vremea trece-așa, cînd iată
 Se deschide poarta mică
 Și pornind la judecată
 Agnes dreaptă se ridică —

Indurare, Doamne sfinte!

Se gătește cu năframa,
 Părul negru și-l adună
 Și se chipuie de teama
 Ca să nu pară nebună—

Indurare, Doamne sfinte!

Cînd trecu de prag umilă,
Sta la masa verde sfatul
De bătrîni, — privind cu milă
Parcă i-ar ierta păcatul —
Indurare, Doamne sfinte!

«Agnes, ce-ai făcut, nu-î bine;
Fapta ta e vinovată,
Chiar ibovnicul pe tine,
Azi aruncă vina toată» —
Indurare, Doamne sfinte!

«De săcure miine moare
Cel-ce ți-a ucis bărbatul,
Iară tu în închisoare
Îți vei ispăși păcatul!»
Indurare, Doamne sfinte!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Agnes împrejur privește,
Toate mințile 'și adună,
Prinde tot ce se vorbește —
Și se 'ntreabă, de-î nebună?
Indurare, Doamne sfinte!

Insă tot ce ei descintă
De bărbat, — ciudat îi pare;
Pe ea pata o frămintă:
Pata care nu dispare...
Indurare, Doamne sfinte!

«O, stăpîni, dacă vă lasă
Inima, fiți cu 'ndurare:
Am un lucru greu acasă,
Nu-l pot face 'n închisoare!»
Indurare, Doamne sfinte!

«Mi-s prôstirile pătate,
 Agnes cată să le spele —
 Că de-or sta însingerate
 Ce mă fac atunci cu ele?»

Indurare, Doamne sfinte!

Trist' ascultă adunarea
 Strania ei tînguire,
 Scrisă li-este cugetarea
 Fie-căruia 'n privire...

Indurare, Doamne sfinte!

«Mergî la casa tă, femeie,
 Și prôstirile le strînge —
 Zile Dumnezeu să 'ți dea
 Să le poți spăla de sînge...»

Indurare, Doamne sfinte!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Și se 'ntoarce Agnes iară
 La isvor, cu gîndu-aiure, —
 Și cum spală, unda clară
 Cearcă tortul să i-l fure...

Indurare, Doamne sfinte!

Spală azi și spală mîine,
 Pinza-i de mult fără pată —
 Însă pentru ea rămîne
 Tot ca 'n noaptea blestemată —

Indurare, Doamne sfinte!

Zorile, cînd staū să 'nceapă, —
 Serile întîrziете, —
 Joacă umbra ei pe apă,
 Vîntu-i flutură în plete...

Indurare, Doamne sfinte!

Iar în nopțile cu lună
 Cind pe ape-s numai șoapte,
 Maiul ei mereu răsună
 Și străluce-albind în noapte —
 Indurare, Doamne sfinte!

Mor obrajii ei și anii
 Trec, nemilostiv e cerul;
 Albiu ei genunchi, sărmanii,
 Vineți, sint cît ține gerul...
 Indurare, Doamne sfinte!

Peste ochi îi cad cărunte
 Pletele întunecate,
 Și pe față și pe frunte
 Ici, colo brazde's săpate —
 Indurare, Doamne sfinte!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dar ea spală, nu ia 'n samă,
 Spală sdrențele rămase
 Din prostirea ce-o distramă
 Goana apei furioase...
 Indurare, Doamne sfinte!

Trad. de ST. O. IOSIF și D. ANGHEL.

DĂRI DE SEAMĂ

ION GORUN.— **Alb și negru.** București 1902 1 vol. 8° 204 pp.

După atâtea volume publicate de prozatori incultți și de scriitori de ver-sură presumpțioși, volumul d-lui Gorun vine ca o adevărată bine-facere. Nu pentru atmosfera ce ne aduce, nu prin duhul nopții ce trece prin cele mai multe bucăți ale lui, ci prin faptul simplu, că ne găsim în fața unui talent, inspirător de încredere din capul locului.

Sătui de îngimările tinerilor impresioniști, enervați de fraza banală a nuveliștilor de chilometru, ne oprim cu satisfacție înaintea graiului lim-

pede și conștient al acestui meșter de condei, care mai are o calitate destul de rară: aceea de a fi un gânditor disciplinat.

Nu spun o noutate. Gorun este un vechi și fruntaș scriitor și dacă din cauza temperamentului și a spiritului său critic n'a ajuns încă la popularitatea meritată, volumul de față va spulbera multe rezerve și-i va aduce recunoștința cetitorilor obiectivi.

Volumul începe cu cite-va bucăți de etnopsihologie. Cite-va momente din caracterul și viața Moșilor; amintiri mijlocite din anii răzmiriței din Ardeal și idei fundamentale de existență națională formează preocupările autorului. Și această dragoste pentru «căminul» părintesc, apoi apărarea caldă a principiului de continuitate culturală și opoziție cu «Cosmopolis, acea himeră, acea jale și nenorocire a jidovului rătăcitor» alcătuiește fără îndoială nota cea mai puternică din personalitatea lui Gorun.

Ici colo apare chiar cite-un accent de șovinism național, dar fără a detrage din valoarea artistică a bucăților. Lucrul acesta ne amintește pe scriitorii maghiari Iokay și Werner Iulius, cari în mai multe romane și nuvele și cu un șovinism unic în literaturile moderne, cu tendințe naționale anumite, au descris evenimentele anului 1849. Cite fapte de-ale lui Iancu, regele Munților, n'ar fi vrednice de întrupări *mai mari* din partea noastră!

Și între scriitorii noștri de astăzi, Gorun este printre cei mai chemați a o face.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Există însă o condiție. Scriitorul nostru va trebui să se lapede de pesimismul național inerent firei sale. Căvingerile politice, dobândite poate din starea actuală a rasei noastre; cutropirea noastră de către elementul semit și opresiunile din monarhia vecină, nu trebuie să determine pe poet a se resemna și a se perde în lamentări. Din potrivă, poetul are datoria de a fi cel mai cald și cel mai răzvrătit agitator de idei nouă pentru înlesnirea triumfului unei cauze mari.

Tot atât de pesimist e Gorun când își face reflexiunile sale de psihologie socială, fixînd cu predilecție figuri și deprinderi din lumea safirinței și a rătăței omenești. Mila lui pentru cei mici și persecutați de soarte; disprețul pentru ingratitudea unor membri ai societății față de alții și mai ales modul cum ni se redau însușirile aceste sufletești ale autorului, sunt o dovadă, că Gorun trebuie socotit printre scriitorii noștri *pesimiști*, înzestrați cu mult temperament și cu multă forță.

Puțina acțiune și preponderarea părților analitice imprimă multora din aceste bucăți caracterul unui gen literar deosebit. Nu sunt nuvele, nici schițe, ci mai mult fragmente de observații subtile și de studii sociale, uneori prea umbrite, dar totdeauna cu un substrat interesant.

Iubitorii de literatură serioasă se bucură deci putînd să înregistreze apariția acestui volum.

LA VRAJITOARE

Venită dintr'alt sat, pe jos,
 La baba o fetiță,
 Se roagă dulce de duios:
 — «Zău, dă'mi în cărți, leliță!» !...

— «Să vezi, imi e atit de drag
 «Incit... m-e și rușine
 «Să spun, că... sulcîi-am pussub prag
 «Doar... să'l atrag spre mine...

«Depart, de-l zăresc abea,
 «Îi scot cofița'n cale;
 «Și el, de cit să ia să bea,
 «Mai bine dă prin vale...

«In gîrlă, mă făceam că 'not
 «Și mă făceam speriată
 «Ca și lovită de vr'un ciot,
 «Săream în sus de-odată...

«Și... nu știu ce drăguță sînt!
 «Ca spuma, alb-curată...
 «Și el, cu ochii în pămînt
 «Nici m'a privit vr'odată...

«Un ban aci? Un ban colea?
 «Să-î pun, deși-s săracă:
 «Of doamne, numai dac'ar vrea
 «Norocu să se facă...

«Mai am, — vezi, cum uită să spui, —
 «Am colea o șuviță
 «Tăiată de o sor'a lui
 «Dar... nu ți-o dau, leliță...

«Și nu ți-o las, să știu că mor!»
 «Și iarăși stă să plîngă.
 — «Atit mai port și eu odor
 La piept în partea stingă.»

Și 'ntreabă: — «Cărțile, ce spun?»
 Iar pieptu-î stă să crească;
 Suspină greu: «Of doamne bun!
 «Zău, fă-l să mă iubească!..»

Informațiuni literare și artistice

O poezie inedită de Șerbănescu. — D. Emilgar, un colaborator al «Archivei» din Iași, ne atrage atențiunea asupra faptului că din volumul de poezii ale lui Șerbănescu, publicat de curînd de către d-nii Djuvara și Ollănescu lipsește «Dumnezeu cu noi. Marșul călărășilor», la care Ios. Mețescu, șef de musică, a scris o frumoasă melodie. «Poesia aceasta — scrie d. Emilgar — e tipărită pe o foaie volantă (în tip. Societății Junimea), și nu poată fi de dată cu mult anterioară războiului din 1877. *Marșul călărășilor* dimpreună cu poezia *Ecou de război* (vol. p. 80) sunt singurele părți din opera lui Șerbănescu, în care se întrevește mai bine firea lui de soldat.»

Biblioteca populară a Domeniului Coroanei — s'a îmbogățit cu o nouă broșură (cärticica XXV-a), în care d-l *I. V. Raiculescu* explică mai multe obiecte și subiecte bisericești, iar d-l *Ioan Kalinderu* scrie o frumoasă precuvîntare despre credința strămoșască și puterea ei pentru susținerea și ocrotirea neamului.

Reviste primite. — *Archiva* din Iași. An XIII No. 11 și 12. Director A. D. Xenopol. Cuprinde articole de Riria, A. G. Mavrocordato, C. Ho-gaș, G. Șandru, P. V. Grigoriu și State Dragemir. — *Luceațărul*, revista literară a tinerimei universitare din Budapesta. An II No. 11—12 Poezii de Octavian, V. E. Moldovan; proză de Simin, Ioan I. Lăpădatu; Doine și strigături de Emil V. Degan; ilustrațiuni.

Conferința d-lui G. Panu. — Cu prilejul festivalului organizat de Liga culturală pentru sărbătorirea zilei de 24 Ianuarie, d. G. Panu a ținut o conferință foarte interesantă asupra problemelor naționale, cari trebuie să agite astăzi pe toți Români. Nu iluziile premature ale unei uniri politice pot să aibă drept la preocuparea generației românești de-acum, ci numai idealul unității noastre culturale și literare. «Cînd toți Romîni vor vorbi (?) o singură limbă literară, atunci putem aștepta liniștiți evenimentele viitoare»; a spus d-sa.

RĂSPUNSURI

V. A. Iași. — Fragmentele ce ne trimiteți au părți frumoșele și sîntem siguri că lucrarea dv. va fi o operă de valoare. Cînd va apărea volumul ne vom pronunța cu plăcere asupra d-v.

Minona Loco. — *Apus* e o poezioară drăguță. Așteptăm și altele. Cătrețul slab.

E. C. Bacău. — Trimiteți mai multe ca să putem alege ceva. Din cele trimise «*Idila*» are cîte-va versuri frumoase.

A. N. M. Loco. — Faptul că a plăcut multora poate să însemne ceva...

I. Loco. — «Pierd» cu «încred»; «minune» cu «senine»; «ars» cu «rămas»; «desmierzi» cu «înseninezi» — nu rimează.

«*O cunoscută*». — Ne-ar părea bine să adunăm cunoscută; deocamdată nu vă cunoaștem nici noi. Trimiteți și alte bucăți tot atît de muncite ca cea publicată și poate ne vom cunoaște mai bine. Pseudonimul nu v'a plăcut?

RED.

In editura Institutului de Arte grafice și editură „Minerva“

A APĂRUT :

M. EMINESCU

===== OPERE COMPLETE =====

LITERATURA POPULARA

Lei 1.50

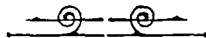
ION CREANGĂ

===== OPERE COMPLETE =====

CU O PREFAȚĂ ȘI UN INDICE

BCU Cluj / Central University Library Cluj **Lei 1.50**

Volumele I și II din

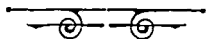
A APĂRUT :

Alb și Negru

DE

ION GORUN

PREȚUL: 3 LEI

Se găsesc de vânzare broșate, a 5 lei
fie-care la ADMINISTRATIE.

 A apărut în Editura

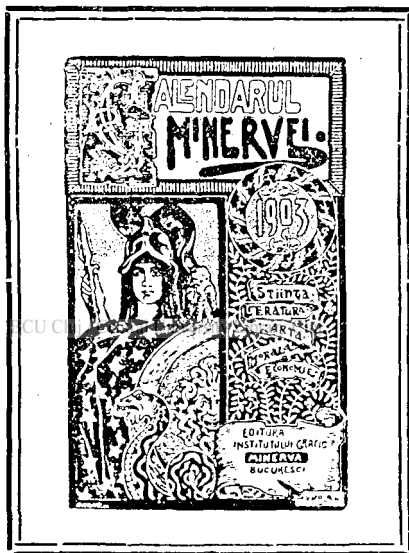
Institutului de Arte Grafice și Editură „Minerva“
BUCUREȘTI, STRADA REGALĂ, 6

Calendarul Minervei

PE

ANUL

1903

PE

ANUL

1903

Acest calendar este cel mai util și frumos calendar românesc.

Materia literară este aleasă cu cea mai mare îngrijire și ilustrațiunile sunt de o incontestabilă frumusețe artistică.

Printre ilustrațiunile sunt 12 reproduceri după cele mai frumoase aquaforturi ale ilustrului artist TH. AMAN, afară de acestea un tablou colorat de o mare valoare artistică și alte suplimente.

Calendarul Minervei se găsește de vânzare la toate librăriile din țară precum și la
Inst. de Arte Grafice **MINERVA**, București.

Prețul: Lei 1.25